

Tvorba a struktura elektronického nástroje Videoweb tělesné výchovy

Creation and Structure of an Electronic Tool Videoweb Physical Education

Eva Valkounová

Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity, Brno

Abstrakt:

Náš příspěvek popisuje tvorbu a strukturu elektronického učebního a výzkumného nástroje s názvem Videoweb tělesné výchovy (Videoweb TV), který je založen na analýze videozáznamů. Videoweb TV slouží k zjišťování a rozvíjení diagnostické kompetence u budoucích učitelů tělesné výchovy sekundárního vzdělávání. Příspěvek se také zabývá evaluačním výzkumným šetřením zaměřeným na zpětnou vazbu od studentů Fakulty sportovních studií Masarykovy univerzity (FSpS MU), kteří měli možnost s Videowebem TV pracovat. Provedením evaluačního výzkumného šetření jsme zjistili, že studenti Videoweb TV hodnotili jako velmi přínosný učební materiál. Na základě zjištěných údajů z výsledků evaluačního šetření byla nastíněna doporučení, na jejichž základě je možné provést optimalizaci Videowebu TV pro jeho budoucí využití.

Abstract:

Our paper describes creation and structure of electronic and research tool called Videoweb Physical Education (Videoweb PE – in Czech Videoweb TV), which is based on the videorecordings analysis. Videoweb PE is used to identify and to develop diagnostic competence of future physical education teachers in secondary education. This paper is also concerned with the evaluation research survey focused on feedback from students of the Faculty of Sports Studies (FSpS MU), who had the opportunity to work with Videoweb PE. During the evaluation research, we found out that students rated Videoweb PE as a very useful teaching study material. Based on the data obtained from the results of the evaluation survey there were outlined recommendations on the basis of which it is possible to optimize the Videoweb PE for its future use.

Klíčová slova:

e-learning, analýza videozáznamů, Videoweb TV, videosekvence, videopřípady, diagnostická kompetence, učitel tělesné výchovy, zpětná vazba.

Key words:

e-learning, videorecordings analysis, Videoweb PE, videosequences, videocases, diagnostic competence, physical education teacher, feedback.

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Příprava budoucích učitelů na povolání je v zahraničí i u nás předmětem rozsáhlých diskuzí. V současné době je kladen důraz na hlubší profesionalizaci (budoucích) učitelů a na inovace v jejich vzdělávání za využití moderních elektronických prostředků. Vzděláváním budoucích učitelů tělesné výchovy se zabývá řada českých autorů (např. Fialová, 2010; Horkel & Horkelová, 2006; Karásková, 1994; Rychtecký a Fialová, 2004; Sýkora & Kostková, 1985). Pro vzdělávání učitelů je stále častěji využíváno moderní elektronické učební prostředí, tzv. e-learning. E-learning je vzdělávací proces, v němž jsou používány informační a komunikační technologie pracující s daty v elektronické podobě (Švec at al., 2013).

Jedním z moderních prostředků pedagogického výzkumu je analýza videozáznamu. Jde o zachycení reálné situace ze školního prostředí, která nám umožňuje provést následnou analýzu a diskuzi nad videozáznamem. Mezi výhody této metody patří možnost opakování videozáznamu, zastavení videozáznamu kdykoliv během pozorování, zhlédnutí více pozorovateli (Janík & Miková, 2006). V zahraničí již existuje celá řada elektronických učebních prostředků založených na analýze videozáznamu, např. SteLLA, LUV, Visibility TM technology Platform, VAST, MILE, EVA, DIVER aj. (podrobněji viz Janík et al., 2009; Janík, Minaříková a kol., 2011; Janíková, 2008; Švec et al., 2013). V českém prostředí na Institutu výzkumu školního vzdělávání Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity (IVŠV PdF MU) bylo jako prostředek pro rozvíjení a zvyšování úrovně učitelovy diagnostické kompetence vytvořeno elektronické učební prostředí pro (budoucí) učitele s názvem CPV videoweb (Janík et al., 2011). Tento nástroj má sloužit k diagnostikování kompetencí budoucích učitelů sekundárního vzdělávání za využití analýzy videozáznamů pro obory fyzika, chemie, přírodopis, tělesná výchova a ve výuce pedagogické komunikace a interakce. CPV videoweb plní dvě hlavní funkce. Slouží jako *diagnostický nástroj* k zjištění úrovně diagnostické kompetence u budoucích učitelů. Budoucí učitelé řeší různé otázky a úlohy formou otevřených odpovědí ve videowebu a tím současně generují výzkumná data. Dále slouží jako *prostředek k rozvíjení* diagnostické kompetence u budoucích učitelů, kdy na základě řízeného objevování budoucí učitelé rozvíjejí své dovednosti popsat, interpretovat, hodnotit, predikovat a alterovat pozorované jevy ve výuce (Janíková a kol., 2008).

Pro potřeby našeho výzkumného šetření byl vytvořen Videoweb tělesné výchovy (Videoweb TV), který spočívá nejen v zjišťování úrovně diagnostické kompetence u budoucích učitelů TV sekundárního vzdělávání, ale také v podpoře vzdělávání budoucích učitelů TV skrze rozvoj jejich kompetencí v rámci výuky na Fakultě sportovních studií Masarykovy univerzity (FSpS MU). Budoucí učitelé mohou tyto získané kompetence dále využívat v praxi ve svém povolání. Podstatou vzniku Videowebu TV není nahrazení pedagogické praxe, ale snaha připravit budoucí učitele na vstup do ní (Janík et al., 2011, p. 105).

METODIKA VÝZKUMU

Předložený příspěvek vychází ze širšího výzkumu, který se zabývá zjišťováním úrovně diagnostické kompetence u budoucích učitelů za využití elektronického učebního a výzkumného prostředí Videowebu (podrobněji viz Janík, Janíková, Knecht & Valkounová, 2010; Janík et al., 2011; Janíková a kol., 2008; Minaříková, 2011; Valkounová, 2015). Naš výzkum probíhá ve dvou fázích. První fází je část teoretická, která obsahuje počáteční ideu tvorby Videowebu TV, studium odborné literatury k dané problematice a s tím související tvorbu konceptu diagnostické kompetence, ze kterého vychází tvorba kategoriálního systému¹. Druhá část výzkumu má realizační charakter. Zahrnuje samotnou tvorbu elektronického učebního a výzkumného prostředí Videoweb TV ve webovém rozhraní, pořízení potřebných dat k rozkódování a vyhodnocení výsledků pro potřeby výzkumu². V našem příspěvku se budeme zabývat částí realizační, tedy tvorbou, strukturou a evaluací elektronického učebního a výzkumného prostředí Videoweb TV.

TVORBA ELEKTRONICKÉHO UČEBNÍHO A VÝZKUMNÉHO NÁSTROJE VIDEOWEBU TV

Paralelně s tvorbou CPV videowebů pro ostatní předměty byl vytvořen pro potřeby tělesné výchovy elektronický učební a výzkumný nástroj s názvem Videoweb TV, který je založen na analýze videozáznamu výuky, tzn. nahraných vyučovacích jednotek hodin TV v délce 45 min./90 min. Je tvořen krátkými videosekvencemi z výuky (tzn. vybranými částmi z videozáznamů trvajících cca 1–2 min.), které jsou doplněny o různé otázky či úlohy. Ty jsou předkládány budoucím učitelům k zamýšlení,

¹ Tato fáze probíhala za spolupráce s IVŠV PdF MU.

² Část realizační probíhá v rámci interního projektu FSpS MU s názvem Diagnostická kompetence učitele TV s registračním číslem projektu ROZV/20/FSpS/07/2015, řešitelka projektu Mgr. Eva Valkounová.

resp. k řešení. Videosekvence byly vybrány z 58 natočených videozáznamů vyučovacích jednotek tělesné výchovy od 20 učitelů, pořízených v rámci dříve probíhajícího projektu CPV videostudie tělesné výchovy, na kterém jsme participovali.³ Jedna videosekvence byla vybrána z videozáznamu virtuální hospitace hodiny tělesné výchovy zveřejněné na webových stránkách Metodického portálu RVP.CZ (*Virtuální hospitace – Tělesná výchova: Cvičení na stanovištích*, 2010). U všech pěti vybraných videozáznamů byl získán písemný souhlas s využitím materiálu pro naše potřeby.

Při tvorbě Videoweby TV jsme se drželi doporučeného postupu obecných kroků tvorby Videoweby (Janíková a kol. 2008; Valkounová, 2015). V prvním kroku tvorby Videoweby TV byla metodou expertní analýzy dat oborových didaktiků vytvořena „mapa“ tematických oblastí, které jsou obsaženy ve vybraných videosekvencích. Při tvorbě Videoweby TV jsme se zaměřili na pět hlavních tematických oblastí. Jedná se o motorické učení, motivování žáků, diagnostikování, organizační formy výuky a didaktické řídicí styly. V následujícím kroku jsme vybrali konkrétní videosekvence k tematickým oblastem vytvořené mapy, které vystihují danou tematickou oblast a nabízejí studentům učitelství tělesné výchovy možnost zaměřit se také na určité aspekty vztahující se k dané tematické oblasti obsažené ve videosekvenci. Následně jsme provedli jejich analýzu. Po výběru a analýze videosekvencí byly k jednotlivým videosekvencím za pomoci oborových didaktiků vytvořeny otázky a úlohy. Takto vznikly tzv. videopřípady (Janík, Minaříková a kol. 2011). Následně bylo potřeba vytvořit výzkumný nástroj, do kterého by mohly být vytvořené videopřípady implementovány (viz příloha 1 – Úvodní stránka Videoweby TV). Videopřípady byly zapracovány do Videoweby TV vytvořeného na webových stránkách elektronické učební platformy PdF MU „Moodlinka“ (podrobněji viz <http://moodlinka.ped.muni.cz/course/view.php?id=1936>). Poslední z obecných kroků tvorby Videoweby TV byl naplněn v rámci vytvoření zpětné vazby pro studenty, kteří se zúčastnili práce na Videoweby TV. Výsledky ze zpětné vazby od studentů jsou vyhodnoceny a popsány níže. V současné době je Videoweb TV využíván k podpoře vzdělávání budoucích učitelů TV na seminářích předmětu Školní pedagogika na FSpS MU.

STRUKTURA ELEKTRONICKÉHO UČEBNÍHO A VÝZKUMNÉHO NÁSTROJE VIDEOWEBU TV

Pro vytvoření elektronického učebního a výzkumného nástroje byla vybrána elektronická učební platforma PdF MU „Moodlinka“. Na tyto strany se může přihlásit každý student Masarykovy univerzity, který má přiděleny přihlašovací údaje (univerzitní číslo osoby, tzv. UČO, a sekundární přihlašovací heslo). Učební a výzkumný elektronický nástroj Videoweb TV, se skládá z pěti oblastí:

První oblast Videoweby TV zahrnuje *obecné informace a pokyny* k Videoweby TV. Seznamuje respondenty se strukturou Videoweby TV pro získání orientace a usnadnění práce s Videowebem TV studentovi. Dále obsahuje informace, jak s Videowebem TV pracovat, termín zpřístupnění celého webu, termíny pro zahájení a ukončení prací v jednotlivých oblastech Videoweby TV, pokyny k vyplnění odpovědí na jednotlivé otázky/úlohy. Na závěr je uvedeno poděkování za spolupráci a kontaktní údaje.

Druhou oblast Videoweby TV tvoří krátký *dotazník*, který zjišťuje základní údaje o respondentech. Skládá se ze sedmi otevřených otázek. Otázky jsou zaměřeny na věk respondentů, jejich studijní obor, ročník studia, počet semestrů absolvované výuky didaktiky tělesné výchovy. Dále otázky zjišťují, zda mají respondenti zkušenosti s výukou TV a s analýzou videozáznamů. Studenti mají za úkol vyplnit nejdříve obecný dotazník a poté mohou pokračovat v části 1 (Třetí oblast Videoweby TV). Přístup k části 1 mají všichni studenti termínově omezen. Pro samotné vyplnění odpovědí studentem není žádný časový limit určen.

Třetí oblast Videoweby TV je nazvaná *Videoweb tělesné výchovy – část 1*. V této oblasti je na úvod popsáno, k čemu vytvořený Videoweb TV slouží. Skládá se z pěti videopřípadů. Každý z videopřípadů je na úvod stručně okomentován. Tento komentář slouží k uvedení daného videopří-

³ Podrobněji viz projekt Centrum základního výzkumu školního vzdělávání s registračním číslem LC06046 (Janíková, Janík & Kamírová, 2009).

padu. Jedná se o informace: o jaký ročník jde, kolikátou vyučovací hodinu daná vyučovací jednotka probíhala, kolik bylo cvičících a necvičících a zda se jedná o ročník se sportovním zaměřením. Každý z pěti videopřípadů v třetí oblasti Videowebu TV obsahuje jednotnou instrukci „Co nejpodrobněji okomentujte, co jste viděli na videu (min. 100 slov). Co Vás zaujalo?“

První videosekvence byla vybrána z videozáznamu vyučovací jednotky TVA1u.⁴ Je dlouhá 1 min. a 17 sek. Jedná se o 7. ročník, třetí vyučovací jednotka tělesné výchovy, 10 dívek z toho 9 cvičících, ročník se sportovním zaměřením.

Druhá videosekvence byla vyjmuta z vyučovací jednotky TVA4u, která je dlouhá 1 min. a 10 sek. Jedná se o 8. ročník, pátá vyučovací jednotka tělesné výchovy, dvanáct cvičících dívek.

Třetí videosekvence byla pořízena z vyučovací jednotky TVS1u o délce 58 sekund. Jedná se o 8 ročník – chlapci, první vyučovací jednotka tělesné výchovy, dvanáct žáků, z toho tři necvičící, skupina lepších žáků.

Čtvrtou videosekvenci tvoří videosekvence z vyučovací jednotky TVS2u o délce 1 min. a 22 sek. Obsahuje ukázkou z hodiny tělesné výchovy v 7. ročníku – chlapci, pátá vyučovací jednotka, 15 cvičících žáků, skupina lepších žáků.

Poslední, *pátou videosekvenci* jsme vytvořili z videozáznamu virtuální hospice zveřejněné na webových stránkách Metodického portálu RVP.CZ (viz výše). Videosekvence trvá 2 min. a 4 sek. Jedná se o kvintu, tělesná výchova chlapci, 18 cvičících, cvičení na stanovištích.

Čtvrtá oblast Videowebu TV je nazvaná *Videoweb tělesné výchovy – část 2*. Skládá se z pěti sekcí nazvaných *sekce A1, sekce A4, sekce S1, sekce S2 a sekce X*. V každé sekci je použita jedna videosekvence z třetí oblasti Videowebu TV. Ke každé videosekvenci je vytvořeno pět různých otevřených otázek/úloh. Tyto otázky/úlohy jsou oproti instrukci z třetí oblasti Videowebu TV zaměřeny konkrétně na jednotlivé komponenty konceptu diagnostické kompetence učitele TV. První otázka/úloha je vždy zaměřena na zjišťování kategorie „popis + identifikace“, druhá na kategorii „interpretace + vysvětlení“, třetí otázka na kategorii „hodnocení“, čtvrtá na „predikci“ a pátá na „alteraci“. U každé z otázek/úloh je vždy vložena konkrétní videosekvence, respondent má možnost přehrát si tuto videosekvenci opakovaně. Respondenti mají možnost při práci ve čtvrté oblasti Videowebu TV odpovědi průběžně ukládat, popř. vracet se k již zodpovězeným otázkám/úlohám a měnit je. Jelikož jsou otázky/úlohy ve čtvrté oblasti zaměřeny konkrétně na jednotlivé komponenty diagnostické kompetence učitele TV a mohly by respondentům napovědět, jak odpovídat ve třetí oblasti Videowebu TV s obecnou instrukcí, jsou obě tyto části termínově ohraničeny. Prvně všichni respondenti pracují s třetí oblastí Videowebu TV. Po uplynutí stanoveného termínu (např. týdne) dojde k uzamčení této oblasti, respondenti již nemají do této oblasti možný přístup. Až po uzamčení třetí oblasti je zpřístupněna oblast čtvrtá, která má konkrétní charakter otázek. Není již tedy možné jakkoliv se vracet a zasahovat do odpovědí z třetí oblasti Videowebu TV a měnit je. Časový limit pro vyplnění odpovědí ve čtvrté oblasti Videowebu TV není dán. Je možné určit konkrétní termín pro dokončení prací s Videowebem TV.

Pátou oblast Videowebu TV tvoří *zpětná vazba*, kde mají všichni respondenti možnost vyjádřit svůj názor, připomínky, podněty apod. k vytvořenému elektronickému učebnímu a výzkumnému nástroji.

VÝSLEDKY VÝZKUMU

V rámci dosavadní práce na výzkumném šetření jsme na základě rešerše literatury a s využitím analyticko-syntetické metody vytvořili oborově-obecný koncept diagnostické kompetence⁵, který byl následně upraven pro tělesnou výchovu. Z vytvořeného konceptu diagnostické kompetence, založeného na fázích procesu diagnostikování, vychází kategoriální systém diagnostické kompetence.

⁴ Zkratky TVA1u, TVA4u, TVS1u, TVS2u jsou identifikační zkratky videozáznamů z výuky vyučovacích jednotek TV pořízených v rámci projektu CPV videostudie TV (Janíková, Janík & Kamírová, 2009).

⁵ Tento oborově-obecný koncept byl navržen ve spolupráci s Evou Minaříkovou (IVŠV PdF MU), podrobněji viz Minaříková (2011).

Kategoriální systém je tvořen vzestupně – na nejnižší úroveň řadíme kategorii „popis + identifikace“ a na nejvyšší pak kategorii „alterace“. Stejně tak, jako jsou řazeny kategorie v kategoriálním systému, jsou řazeny i subkategorie jednotlivých kategorií.

Následně došlo k vytvoření elektronického učebního a současně výzkumného nástroje Videoweb TV. Byla provedena analýza videozáznamů a na jejím základě byly vybrány jednotlivé videosekvence. K těmto videosekvencím byly vytvořeny jednotlivé otázky/úlohy k řešení. Takto vzniklé videopřípady byly implementovány do elektronického učebního a výzkumného prostředí Videoweb TV. Dříve, než byl Videoweb TV zpřístupněn studentům tělesné výchovy, proběhla jeho **pilotáž**. Pilotáže se zúčastnily čtyři kolegyně z FSpS MU, tři z nich byly studentkami doktorského studia, obor Kinantropologie. Jedna kolegyně byla akademickým pracovníkem na Katedře pedagogiky sportu specializující se na didaktiku tělesné výchovy. Všechny kolegyně měly za úkol vyjádřit se k vytvořenému elektronickému nástroji Videoweb TV jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formálního. Měly zjistit, zda vytvořený Videoweb TV funguje jak má, zda jsou otázky srozumitelné, pochopitelné a správně formulované. Zda se ptají na to, co chceme zjistit, a zda má respondent možnost vytvořit odpověď na otázku ze zhlédnuté videosekvence. Vyskytly se připomínky z hlediska formulace otázek. Znění připomínkových otázek bylo po konzultaci s kolegyní specializující se na didaktiku tělesné výchovy upřesněno.

Studie zpětné vazby od studentů k vytvořenému Videowebu TV

V rámci naplnění pátého obecného kroku tvorby Videowebu TV jsme provedli evaluační šetření za využití zpětné vazby od studentů navazujícího magisterského studia FSpS MU na vytvořený elektronický učební a výzkumný nástroj Videoweb TV. Všichni studenti, kteří se zúčastnili odpovědí na zpětnou vazbu, s Videowebem TV aktivně pracovali. Evaluační šetření zpětné vazby bylo provedeno od studentů ze dvou skupin.

První skupinu tvořili studenti prezenční i kombinované formy studia, kteří se zúčastnili práce s Videowebem TV v podzimním semestru (PS) 2011 v rámci výuky předmětu Školní pedagogika. Tito studenti měli za úkol pracovat s Videowebem TV v rámci samostatné domácí práce přes webové prostředí. Vyučující tedy do odpovědí studentů nikterak nezasahoval, studenti s Videowebem TV pracovali na základě předem daných instrukcí a generovali data přes webové prostředí. Celkem se v rámci zpětné vazby k vytvořenému Videowebu TV vyjádřilo 51 studentů za obě formy studia. Studenti měli možnost vyjádřit svůj názor formou otevřené odpovědi, kde mohli psát své podněty jak z hlediska organizačního, tak z hlediska přínosu elektronického nástroje, jeho fungování, přehlednosti, apod. Nebyl vytvořen dotazník s konkrétně položenými otázkami.

Druhou skupinu tvořili studenti prezenční formy studia na FSpS MU za PS 2015, kteří měli v daném období zapsán předmět Školní pedagogika. Práce s Videowebem TV probíhala hromadně na seminářích. Vyučující byl při práci s Videowebem TV na seminářích přítomen, se studenty nad konkrétními videi diskutoval. Studenti měli možnost vyjádřit své názory, postoje k dané situaci, v případě negativně hodnocené zhlédnuté situace mohlo být studentům sděleno, jak by se daná situace dala řešit efektivněji. Tito studenti neměli možnost generovat data přes webové prostředí. Svě odpovědi na otázky a úkoly psali na papír. Studenti kombinované formy studia nebyli do prací s Videowebem TV z organizačních důvodů zapojeni.

Vyhodnocení odpovědí studentů PS 2011:

Ze všech 51 studentů, kteří se zpětné vazby zúčastnili, se žádný student k vytvořenému elektronickému učebnímu a výzkumnému prostředí nevyjádřil záporně. Naopak všichni studenti vytvoření elektronického učebního a výzkumného nástroje, ve kterém mohou analyzovat videa z reálných vyučovacích hodin TV, hodnotili jako velký přínos, jako dobrý učební materiál. Studenti hodnotili kladně, že díky videím mohou vidět různé přístupy učitelů k výuce, pozorovat chyby při výuce, kterých se v budoucnu při svém povolání mohou vyvarovat. Někteří studenti navrhovali, že by nebylo špatné zařadit také videa, která by studentům sloužila jako „návod“ na řešení problémových situací

ve výuce. Struktura Videowebu TV jim přišla přehledná, instrukce k pracím s Videowebem TV jasné, srozumitelné. Vše fungovalo, jak mělo. Nikdo neměl žádné technické problémy, např. s přihlášením do systému. Z hlediska obsahové stránky by někteří studenti uvítali větší množství videí s delším časovým úsekem k zhlédnutí. Přibližně dvouminutová videa přišla některým studentům krátká a vytržená z kontextu. Rozdělení Videowebu TV na dvě části studenti shledávali zbytečným, tedy vynechali by buď první část s obecnou instrukcí k videu, kde měli popsat, co se odehrává na videu v rozsahu 100 slov, nebo druhou část s konkrétně vytvořenými otázkami a úlohami k řešení. Většina studentů postrádala následnou diskuzi nad jejich odpověďmi a tím jim práce přišla nedokončená. Také většina kombinovaných studentů vytýkala časovou náročnost prací s Videowebem TV z důvodu jejich pracovního vytížení, protože jim na samostatné práce doma nezbyvá moc času. Celkově byl Videoweb TV studenty hodnocen kladně. Studenti by ho do budoucna uvítali jako učební nástroj. Pouze by upravili strukturu a zařadili by také videa obsahující „návod“, jak některé situace řešit.

Výhodnocení odpovědí od studentů PS 2015:

Ze všech 44 zúčastněných studentů se žádný student k vytvořenému elektronickému učebnímu a výzkumnému nástroji Videoweb TV nevyjádřil záporně. Studenti Videoweb TV hodnotili kladně jako velmi přínosný učební materiál. Nejčastěji vyskytující se komentářem byl přínos prací s Videowebem TV z hlediska následné diskuze nad videi, poukázání na chyby na příkladech učitelů z videí a návrh na jiné řešení situace. Studenti také pozitivně vnímali možnost vyslechnout si názor k videu od kolegů, kdy si v některých případech mohou uvědomit různorodost ve vnímání stejné situace s jinými osobami. Rozdělení Videowebu TV do dvou částí hodnotili studenti kladně, protože se v první části měli možnost zamyslet nad celkovou situací odehrávající se na videu a nebyli ovlivněni konkrétními otázkami. V druhé části Videowebu TV naopak pro některé studenty zazněly otázky, které je navedly k zamýšlení nad konkrétní tematickou oblastí, nad kterou se v první části ani nezamysleli. Studenti, kteří do zpětné vazby zahrnují vyjádření k pracím s Videowebem TV z hlediska samostatné domácí práce nebo naopak hromadné práce na seminářích, častěji podporovali hromadné práce na seminářích. Vyskytly se i názory upřednostňující samostatnou práci doma z důvodu, že jedinec není omezen časem při zamýšlení se nad videem. Z hlediska délky videí by někteří uvítali delší ukázky, popřípadě stejně dlouhé, ale s podrobnějším komentářem k videu. Někteří studenti navrhovali zařadit více videoukázek. Vyskytla se připomínka ohledně psaní odpovědí na papír.

DISKUZE

Co se týče odpovědí studentů z PS 2011, je nutno konstatovat, že časová náročnost na vypracování otázek/úloh nebyla otázkou pár minut. Se studenty v PS 2015 práce na jedné videosekvenci zabrala přibližně šedesát minut. Do tohoto časového úseku byla zahrnuta práce s videem, kdy studenti museli psát odpovědi na papír, a následná diskuze nad odpověďmi studentů. Rozdělení Videowebu TV na obecnou a konkrétní část je záměrné z důvodu probíhajícího výzkumného šetření, kde zjišťujeme úroveň diagnostické kompetence u budoucích učitelů TV sekundárního vzdělávání. Dílčím výsledkem výzkumu je zjistit, zda je rozdíl v úrovni diagnostické kompetence u budoucích učitelů v rámci obecné a konkrétní části Videowebu TV. V první části studenti pracují s obecnou instrukcí, kde mohou napsat, co je k dané videosekvenci napadne. Nejsou tedy ovlivňováni zněním a zaměřením otázky, jak je tomu v druhé části Videowebu TV. V první části se dá analýzou získaných dat zjistit, jaké jednotlivé složky diagnostické kompetence u studentů převládají. Naproti tomu konkrétní otázky z druhé části Videowebu TV studenta navádí k tomu, aby se zamyslel nad konkrétní tematickou oblastí, která studenta v první části Videowebu TV nemusela vůbec napadnout, že je z videosekvence pozorovatelná. S tímto záměrem nebyli studenti seznámeni. Kdyby jim bylo dopředu řečeno, že bude prvně obecná část a poté konkrétní část ke stejné videosekvenci, byly by ostatní práce na následných videosekvencích ovlivněny. Studenti by již předpokládali, co mohou očekávat za otázky/úkoly a na které tematické oblasti se mohou zaměřit. Pro potřeby výzkumného šetření je tedy přínosnější rozdělení Videowebu TV na obecnou a konkrétní část. Z hlediska hromadných prací se studenty

na seminářích je přínosnější vytvořit komplexnější strukturu Videowebu TV, která nebude rozdělena na obecnou a konkrétní část.

Je třeba podotknout, že bez následné diskuze nad situacemi je práce neúplná. Ve Videowebu TV neposuzujeme, zda je odpověď dobrá nebo špatná. Jedná se o vytvoření názoru studenta na zhlédnutou situaci. V rámci diskuze s kolektivem má poté student možnost vyslechnout jiné názory od spolužáků, kteří se vyjadřují ke stejné situaci a tím buď utužit svůj pohled na věc, nebo naopak získat jiný úhel pohledu. Z hlediska délky videosekvencí je pro studenty větším přínosem, když dostanou podrobnější informace o tom, co se dělo ve vyučovací hodině před zhlédnutím videoukázky. Obecné informace o počtech cvičících, ročníku a úrovni ročníku v tělesné výchově, byly v některých případech nedostačující. Na seminářích v PS 2015 byly podrobnější informace studentům sděleny vyučujícím před prvním zhlédnutím videoukázky.

Získané výsledky z evaluačního šetření zpětné vazby od studentů FSpS MU, kteří s Videowebem TV pracovali, nám slouží pouze pro interní potřeby k zjištění případných předností či nedostatků ve Videowebu TV. Nejedná se o obecná doporučení pro práci s elektronickým učebním prostředím. Na základě zpětné vazby od studentů může být Videoweb TV aktualizován, upravován a můžeme odstranit případně se vyskytující nedostatky.

ZÁVĚRY

V našem příspěvku jsme popsali tvorbu a strukturu elektronického učebního a výzkumného nástroje Videowebu TV. Tvorba Videowebu TV probíhala v několika fázích. V první fázi došlo k tvorbě tematické mapy a k analýze vybraných videozáznamů. Následně došlo k vytvoření otázek/ úloh k jednotlivým analyzovaným videosekvencím. Tím vznikly tzv. videopřípady, které mohly být implementovány do elektronického učebního a výzkumného prostředí s názvem Videoweb TV, vytvořeného na webových stránkách elektronické učební platformy Pdf MU „Moodlinka“. Videoweb TV se skládá z pěti oblastí. První oblast zahrnuje obecné informace k Videowebu TV a pokyny pro studenty, jak s Videowebem TV pracovat. Druhá oblast zjišťuje obecné informace o respondentovi formou krátkého dotazníku. Třetí a čtvrtá oblast obsahují již konkrétní videopřípady s úkoly/ otázkami k řešení. Třetí oblast má obecný charakter zaměření úloh k řešení. Čtvrtá oblast je zaměřena konkrétně na jednotlivé kategorie diagnostické kompetence učitele TV. Poslední oblast zjišťuje zpětnou vazbu od respondentů.

V rámci výzkumného šetření jsme uvedli výsledky zpětné vazby od studentů FSpS MU na vytvořený elektronický učební a výzkumný nástroj Videoweb TV z pohledu skupiny studentů pracujících s Videowebem TV samostatně v rámci domácí práce a hromadně ve výuce na seminářích. Provedli jsme komparaci výsledků zpětné vazby a na jejich základě jsme nastínili některá doporučení do budoucna.

Jak již bylo zmíněno, podstatou vzniku Videowebu TV není nahrazení pedagogické praxe, ale snaha připravit budoucí učitele na vstup do ní. Předpokládá se, že Videoweb TV bude v budoucnu využíván nejen pro výzkumné účely zjišťování úrovně diagnostické kompetence budoucích učitelů sekundárního vzdělávání, ale že bude také využíván ve výuce oborové didaktiky vyučované v rámci studia budoucích učitelů tělesné výchovy na FSpS MU.

Literatura

- Fialová, L. (2010). *Aktuální témata didaktiky školní tělesná výchova*. Praha, Czechia: Karolinum.
- Horkel, V., & Horklová, H. (2006). Rozvoj výzkumných dovedností studentů tělesné výchovy na pedagogické praxi. In: *Současné metodologické přístupy a strategie pedagogického výzkumu: sborník 14. Konference ČAPV*. [CD-ROM]. Plzeň, Czechia: ZČU.
- Janík, T., Janíková, M., Knecht, P., Kubiátko, M., Najvar, P., Najvarová, V., & Šebestová, S. (2009). Exploring different ways of using video in teacher education: Examples from CPV Video Web. In T. Janík & T. Seidel (Eds.), *The power of video studies in investigating teaching and learning in classroom* (pp. 207–224). Münster, Germany: Waxmann Verlag.
- Janík, T., Janíková, M., Knecht, P., & Valkounová, E. (2010). Diagnostische Kompetenz von Lehrer/-inne/-n: Erfassung

- und Entwicklung im Rahmen einer videobasierten Lernumgebung. In T. Janík, & P. Knecht (Eds.), *Neue Wege in der Professionalisierung von Lehrer/-inne-n* (pp. 87–93). Münster, Germany: LIT Verlag.
- Janík, T., & Míková, M. (2006). *Videostudie*. Brno, Czechia: Paido.
- Janík, T., Minaříková, E., Haláková, Z., Kostková, K., Kubiátko, M., Pišová, M., Slavík, J., Stehliková, N., Šmerdová N., Švecová, Z., Vaculová, I., & Valkounová, E. (2011). *Video v učitelském vzdělávání: teoretická východiska – aplikace – výzkum*. Brno, Czechia: Paido.
- Janíková, M., Janík, T., Knecht, P., Kubiátko, M., & Sebera, M. (2008). CPV videoweb: tvorba elektronického učebního prostředí pro didaktickou přípravu budoucích učitelů. In J. Havel, O. Šimoník, & J. Šťáva (Eds.), *Pedagogická praxe a oborové didaktiky* (pp. 151–156). Brno, Czechia: MSD.
- Karásková, V. (1994). *Profesní kompetence učitele tělesné výchovy na zvláštní škole*. Olomouc, Czechia: Univerzita Palackého.
- Minaříková, E. (2011). Nástroj pro zkoumání diagnostické kompetence (budoucích) učitelů. In T. Janík, P. Najvar, & M. Kubiátko (Eds.), *Kvalita kurikula a výuky: výzkumné přístupy a nástroje* (pp. 147–159). Brno, Czechia: Paido.
- Rychtecký, A., & Fialová, L. (2004). *Didaktika školní tělesné výchovy*. Praha, Czechia: Karolinum.
- Sýkora, F., & Kostková, J. (1985). *Didaktika tělesné výchovy*. Praha, Czechia: Státní pedagogické nakladatelství.
- Švec, V., Bradová, J., Horká, H., Jašková, J., Vystrčil Marková, P., Medvedová, H., Minaříková, E., Moravec, J., & Pravdová, B. (2013). *Učitel v teorii a praxi*. Brno, Czechia: MU.
- Valkounová, E. (2015). Zjišťování úrovně diagnostické kompetence u budoucích učitelů tělesné výchovy – obecné kroky tvorby webového nástroje pro empirické uchopení diagnostické kompetence. In *Aktualizované poznatky ke vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, Tělesná výchova a Výchova ke zdraví v současné škole: sborník příspěvků z mezinárodní konference pořádané dne 14. září 2015 v Praze* (pp. 169–174). [CD-ROM]. Praha, Czechia: UK Praha.
- Videoweb TV* (2010). Retrieved from <http://moodlinka.ped.muni.cz/course/view.php?id=1936> (accessed August 5, 2010).
- Virtuální hospitace – Tělesná výchova: Cvičení na stanovištích* (2010). Retrieved from <http://http://audiovideo.rvp.cz/video/2689/VIRTUALNI-HOSPITACE---TELESNA-VYCHOVA-CVICENI-NA-STANOVISTICH.html> (accessed June 10, 2010).

Příloha 1

Úvodní stránka Videowebu TV

The screenshot displays the Moodle course interface for 'Videoweb TV'. The main content area shows a table of sections:

Osnova témat	
Novinky	
1 Pokyny k vyplnění	☐
2 Dotazník	☐
3 Videoweb tělesné výchovy - část 1	☐
4 Videoweb tělesné výchovy - část 2	☐
5 Zpětná vazba	☐

Section 3 is expanded, showing the following text:

Videoweb TV slouží k zjišťování úrovně diagnostické kompetence u budoucích učitelů tělesné výchovy. Úroveň diagnostické kompetence budoucího učitele TV bude zjišťována na základě odpovědí studentů na otázky/úlohy vztahující se k jednotlivým videosekvencím. V současné době se Videoweb TV skládá ze dvou částí - část 1 a část 2 (skládající se z 5 sekcí). Než začnete s Videowebem TV pracovat, přečtěte si pozorně pokyny k vyplnění.

Část 1

Část 2

Druhá část Videowebu TV se skládá z 5 sekcí - A1, A4, S1, S2 a X. Každá tato sekce obsahuje krátké video spolu s 5 různými otázkami/úlohami k řešení.

- Sekce A1
- Sekce A4
- Sekce S1
- Sekce S2
- Sekce X